

FIGYELŐ SZOLGÁLAT

Ebben a rovatban folyamatosan ismertetjük a könyvtártudománnyal és szakirodalmi dokumentációval foglalkozó szakkönyvek és külföldi szaklapok folyóiratcikkeit, valamint közöljük az elkészült fordítások, az új műszaki segéd-könyvek, az új műszaki folyóiratok és az OMKDK-ban elkészült irodalomkutatások jegyzékét.

.0.

KÖNYVSZEMLE

18/K/67

016:03

Directories of science information sources. International bibliography./Tudományos tájékoztatási források címterai. Nemzetközi bibliográfia./ The Hague, International Federation for Documentation, 1967. 164 p. /FID Publ. 421./

Most jelent meg fenti címmel a korábban 1960-ban "Bibliography of directories of sources of information" c., a FID által /FID publ. 328./ közreadott összeállítás második kiadása. Az új kiadás eltérő címmel és módosított felosztásával lényegesen bővebb tájékoztatást nyújt a tudományos és műszaki szakirodalmi forrásműveket, valamint a tájékoztatással foglalkozó intézményeket és szervezeteket tartalmazó címterákról.

Az összegyűjtött 360 címterát két fő részben és az első részt három fejezetben az alábbiak szerint csoportosították:

Az I. rész 1. fejezete azokat a nemzetközi címterákat regisztrálja, amelyek egyes speciális típusú tudományos és műszaki szakirodalmi műfajokat sorolnak fel, így kurrens szakmai bibliográfiák bibliográfiáit, évi szemlesorozatok bibliográfiáit, időszakosan megjelenő bibliográfiákat, folyóiratjegyzékeket stb. /így pl. többek között a "cover-to-cover" fordításban megjelenő periodikákat is/.

A 2. fejezetben található az egyes szakmák különféle típusú és műfajú szakirodalmi forrásait felsoroló, ugyancsak nemzetközi jellegű címterák.

A 3.fejezetbe kerültek a földrajzi orientációjú olyan nemzetközi címtárak, amelyek egyes földrajzi területeken, világrészekben, országokban levő intézményeket jelölnek tájékoztatási forrásként.

A II.rész a nemzeti jellegű címtárakat országok szerint regisztrálja.

A bevezető részletes fogalmi magyarázatot ad, mit is értünk címtáron /bármely jegyzéket, amely egy adott földrajzi területre, tárgykörre vagy tudományos tájékoztatási forrás műfajára, kategóriájára vonatkozik/ - mit tudományos tájékoztatáson /olyan új ismeret-
ágot, amely mindeztől még nem önálló egyetemi tantárgy vagy kézikönyvben egybegyűjtött ismeretek halmaza, és ezért más csatornákon kell azt közreadni, ill. előterjesztetni/- s mit forrás-on /olyan intézményeket, amelyek tudományos tájékoztatást készítenek, feldolgoznak, tárolnak és/vagy terjesztenek, ill. olyan kiadványokat, amelyek valamely tudományos tájékoztatás hordozói/.

E definíciók szerint a tárgyalt bibliográfia nem tartalmazza sem a szöveges magyarázattal megírt utmutatókat /bibliográfiai kalauzokat/ vagy kézikönyveket, sem a könyvtárak állományáról készített katalógusokat, sem az un. általános adattárakat /pl. cégek jegyzékét, oktatási intézmények listáját stb./.

A kiadvány áttekinthetőségét nagyban emeli a jó szerkesztés és elrendezés, a minden tájékoztató adatot feltüntető részletes és pontos címléírás, az alkalmazott magyarázó jelzetek, végül - de nem utolsósorban - a négy különféle index: a földrajzi, a cím szerinti, a tájékoztatási források típusai /műfajai/ szerinti, valamint a szakmai tárgymutató.

A tartalomjegyzék, a bevezető és az indexek angol, francia, orosz, spanyol és német nyelven készültek.

A kötet kiállítása, nyomdai tipográfiája és nyomása mintaszerűen szép - pedig nem is magasnyomással, hanem xerox-ofszet eljárással készült.

/Vince Pálné/

19/K/67

002.513:778.14.072

Schriftgutverfilmung: Organisatorische und technische Richtlinien. /Ügyiratok filmezése: Szervezési és technikai irányelvek/. - Bearbeitet von Arbeitskreis "Schriftgutverfilmung" beim Ausschuss für Wirtschaftliche Verwaltung. Stuttgart, Dorotheen-Verlag, 1966. 64 p. /Ausschuss für Wirtschaftliche Verwaltung. Schriftenreihe 245./

A Frankfurt am Main-ban székelő Ausschuss für Wirtschaftliche Verwaltung Mikrofilm Szakbizottságának /Fachausschuss Mikrofilm/ számos bizottsága munkálkodik a mikrofilmzés legkülönbözőbb területeinek kérdéseivel. Céljuk, hogy a mikrofilmtechnika legfejlettebb ágainak ismertetésével, a mikrofilmzés irányelveinek kidolgozásával,

a jogi és ügyvitelkezelési problémák megoldásával korszerű segítséget nyújtának a könyvtárak és dokumentációs intézetek, pénzügyintézetek, műszaki rajzdokumentációk és egyéb, a mikroformát már alkalmazó vagy a jövőben alkalmazni kívánó intézmények számára. Az Ausschuss für Wirtschaftliche Verwaltung legújabb kiadványa az iratfényképezés szervezési és technikai irányelveivel foglalkozik.

A kiadvány alapja a közben elhunyt Paul ZWISTE munkássága eredményeként kidolgozott vázlat volt. Az Ausschuss für Wirtschaftliche Verwaltung már 1953-ban nyilvánosságra hozta első tervezetét /Leitsätze für die Aufnahme von aufbewahrungspflichtigem Schriftgut auf Mikrofilm = Irányelvek a kötelezően megőrzendő ügyiratok mikrofelvételéhez/, s 1962-ben is megjelentetett egy szabályzatot /Organisatorische und technische Grundsätze für die Mikroverfilmung gesetzlich aufbewahrungspflichtiger Unterlagen = Törvényileg megőrizni köteles bizonylatok mikrofilmezésének szervezési és műszaki alapelvei/, mely elősegítette 1965-ben a Német Szövetségi Köztársaság Kereskedelmi Törvénykönyve /Handelsgesetzbuch/ e kérdésre vonatkozó paragrafusainak megváltoztatását. Az irányelvek kidolgozásával foglalkozó munkabizottság tagjai a mikrofilmtécnika kiváló ismerői s jeles szakmai multtal rendelkező személyek: U.WELP /elnök/, R.HUNGSBERG /helyettes elnök/, K.Fr.ERBACH, O.FRANK, H.GÜNNEL, W.KRAUSS, H.E.MÜLLER, H.MÜLLER-SAALA, W.SCHEFFEL, A.SCHULZE, H.J.THIESSEN és R.VIRCHOW.

A kiadvány felépítésében először az ügyiratok mikrofilmezésének szervezési kérdéseivel foglalkozik. E rész jelentőségét elsősorban a fentebb már részben kiemelt, a gazdasági életben jelentős és számottevő kereskedelmi és adójogi vonatkozások figyelembevétele emeli. Ezek következetes alkalmazása tette lehetővé azt, hogy az egyébként szigorú és a hagyományokhoz ragaszkodó pénzügyi szakemberek jelentős engedményt tettek azáltal, hogy a megfelelő módon, tehát egy mikrofilmezési irányelv alapján történt mikrofilmezéssel készített mikrofilmtekercs a későbbiekben az eredetivel egyenértékű bizonylatként is elfogadható legyen! / A szervezési rész részletesen, pontokba foglalva tárgyalja az iratok mikrofilmezésének előnyeit s az ezzel kapcsolatos szervezési kérdéseket; a bérfényképeztetés vagy saját mikrofilmlaboratórium szervezésének előnyeit; a mikrofilmezéssel összefüggő előkészítő, ellenőrző, kiegészítő és a felvételezési vagy laboratóriumi hibákból adódó hiányok pótlásának kérdéseit; a tartalmi feltárás és tárolás problémáit; filmmásolatok használati és jogi vonatkozásait; a mikrofilmek használatát; a mikrofilmek megsérülését s végül egy mikrofilmlaboratórium felszerelését és munkáját.

A technikai rész a mikrofilmezés lényeges kérdéseinek rövid, de pontos és egyértelmű megfogalmazásban tárgyalta problémáival foglalkozik: az eredeti anyag természetéről; mikrofilmezési módokról /simplex, duplex és duo eljárás/; a mikrofilmezés nyersanyagairól és

^{1/} Sajnos, a hazai gyakorlat nem ismeri még ezt a problémát a jelenleg is az a rendelet van érvényben, mely szerint bizonylatként csak a megfelelő bizonylati elv alapján papíron rögzített adatok fogadhatók el! /Rec. megj./

laboratóriumi kidolgozásáról; mikrofilm és mikrofilmlap felvevő- és kidolgozókészülékekről; tartósságról és tárolásról; a mikroformák másolásáról, olvasásáról, majd az olvasó és olvasó-másoló készülékekről.

Mindkét részben szembetűnő, de az első, a szervezési részben külön fel is tüntetett hivatkozásokban fellelhető az a céltudatos felépítés, mely a kötet végén levő A, B és C mellékletekkel /közlebről: A a törvény által megőrzésköteles anyagok mikrofilmezésének szervezési és technikai alapelveivel, B a Kereskedelmi Törvénykönyv és a német adatszolgáltatás kötelezettségi szabályzat törvényének 1965-ben történt megváltoztatásával és C a tárgyalat kérdések formanyomtatványainak mintáival/ szoros összefüggésben áll. Ezzel valóban elérhető, hogy a mikrofilmezés ilyen irányelvek alapján készített produktuma valóban kiállja az eredeti anyaggal egyenértékű másolat próbáját és használatkor nem támaszt kétséget.

A kiadvánnyal kapcsolatban felvetődik a kérdés, nem lenne-e célszerű hasonló hazai törekvések elindítása, hogy a társadalmi és gazdasági igények jelentkezésekor már részben kidolgozott elvek legyenek? A külföldi törekvések arra mutatnak, hogy érdemes ezzel elő-
re is foglalkozni. Ezért üdvözlendő e gondolatébresztő kiadvány, an-
nál is inkább, mivel tartalma nehezen szorul már bővebb kiegészítés-
re, ami elsősorban kiváló szakemberekből álló munkabizottságának és az Ausschuss für Wirtschaftliche Verwaltung pontos és sok szempont alapján mérlegelő munkájának köszönhető.

/Pétervári L.B./

20/K/67

778.14.072

RELIER, Y.: Le microfilm. /A mikrofilm/. Paris, Presses Universitaires de France, 1966. 128 p. /Que sais-je? 1221./

A "Que sais-je?" sorozat 1221. kötete a mikrofilmezés mai állásáról és alkalmazásáról rövidre fogott összefoglalást ad. A mű két részre tagozódik. Az első, a mikrofilm történetével és technikájával foglalkozó rész bevezetésképpen történeti áttekintést nyújt, melyet egy fejezet követ a mikrofilm jelentőségéről. Ezután a mikrofilmezés technikájával foglalkozik, ahol az általános fényképezési bevezető után részletesen kitér a mikrofilmezés speciális kérdéseinek vizsgálatára, mint érzékenység, világosságterjedelem, a kicsinyítés mértéke, felvételezés, szakaszos és folyamatos felvevőkészülékek, felvételezési módszerek /simplex, duplex, duo/ és kidolgozás. Külön fejezet tárgyalja a mikrofilmezés gyakorlatát és technikai alkalmazását, azaz visszanyagítást, az olvasókészülékek és nagyítókészülékek használatát, a filmmásolást, a tárolás különféle formáit /tasak, mikrofilmes lyukkártya, tekercs/, a kikeresés technikai és gyakorlati kérdéseit s alapelveit, mely lezárja az első részt.

A második rész a mikrofilmezés alkalmazását teszi központi kérdéssé. A három fő terület: az ügyviteli bizonylatok és iratok, a dokumentációs és könyvtári anyagok és végül a műszaki rajzok mikrofilmezésének vizsgálata tulajdonképpen összefogja azt a kört, melyben

leghatékonyabb a mikromásolatok használata. Itt már gyakorlati vonatkozásban tekintti át ezen az alkalmazási területeken használatos formákat és rendszereket.

Es a legújabb összefoglalás a mikrofilmeséssel foglalkozni kívánók részére hasznos ismereteket közöl.

/Pétervári L.B./

21/K/67

016:002.517.7:778.14.072

BIJMANS, B.P.E.M.: Bibliography on microfiche. /A mikrofilmlap-irodalom bibliográfiája/ - Delft, Microfiche Foundation, 1965. 15 p. /Publications on the microfiche. 4./

A "Microfiche Foundation" kiadványsorozata 4.számként bibliográfiái összeállítást közöl az alapítvány működési köréből, közelebbről a mikrofilmlap irodalmáról. A kétszáznál több tételt tartalmazó bibliográfia 1964-ig bezárólag önálló szakrendben adja az anyagot. A nem kimondottan mikrofilmlapról szóló közlemények és cikkek oszilloggal megkülönböztetve kerültek besorolásra, ha azok tartalmilag az általános mikromásolási problémákkal behatóan foglalkoznak, a mikrofilmek tárgyalása mellett általános érvényű megállapításokra jutnak, vagy érintik a mikrofilmlap kérdéskörét is. A szakrend /1. általános művek; 2. mikrofilmlap és egyéb mikroformák; 3. eljárások és készülékek; 4. szabványosítás; 5. alkalmazás; 6. alkalmazása az információátvitel területén; 7. egyéb alkalmazási területek/ felépítésében és alosztásaiban szerencsésen osztja el a kétszáz tételt, melynek használatát ezen kívül még szerzői mutató is megkönnyíti. A gyűjtési elv csak tartalmában határozza meg a feldolgozandó anyagot. Ennek értelmében a rövid hírek és készülék-leírások nem kerültek feldolgozásra. Az időhatárokat tekintve az anyag tulajdonképpen gerince az 1950-1963. között megjelent irodalom 1934-ig visszamenőleg /A.SEIDELL/, azonkívül az 1940-es évekből is közöl anyagot. Nagy részük a német nyomdászati lapokban, az amerikai "Journal of Documentary Reproduction"-ban és a "Revue de la Documentation" előzményében található.

/Pétervári L.B./

S^S